

Національний історико-етнографічний заповідник «Перяслав»
Університет Григорія Сковороди в Переяславі
Національна спілка краєзнавців України
(Переяславський міський осередок)

ЛЮДИНА В ІСТОРІЇ КРАЮ: ПЕРЕЯСЛАВЩИНА

Матеріали круглого столу
«КРАЄЗНАВСТВО ПЕРЕЯСЛАВЩИНИ:
ДОСЛІДЖЕННЯ, ПРОБЛЕМИ, ПОСТАТІ»

13 жовтня 2021 р., м. Переяслав

Переяслав – Кам'янець-Подільський
2021

УДК 94:908(477.41-21)(092)(082)
Л 93

Людина в історії краю: Переяславщина: матеріали круг. ст. «Краєзнавство Переяславщини: дослідження, проблеми, постаті», м. Переяслав, 13 жовт. 2021 р./упоряд.: Т. Ю. Нагайко, О. А. Горбовий. Переяслав – Кам’янець-Подільський: ТОВ «Друкарня «Рута», 2021. 148 с. (Серія «Краєзнавча бібліотека Переяславщини» ; вип. 20).

Редакційна колегія:

Вовкодав С. М., к.і.н. Горбовий О. А., к.і.н., проф. Колибенко О. В.,
к.і.н., доц. Лукашевич О. М., к.і.н. Нагайко К. М.,
к.і.н. Нагайко Т. Ю.

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Національного історико-етнографічного заповідника «Переяслав»
(протокол № 7 від 21 грудня 2021 р.)*

До збірки включено матеріали доповідей учасників круглого столу «Краєзнавство Переяславщини: дослідження, проблеми, постаті», що відбувся 13 жовтня 2021 р. у межах програми Х Всеукраїнського історико-культурологічного форуму «Сікорські читання» та виконання науково-дослідної роботи «Історія Переяславщини: антропо-аксіологічні виміри» (державний реєстраційний номер: 0119U103364).

ISBN 978-617-8021-72-6

© Національний історико-етнографічний заповідник «Переяслав», 2021.

© Автори публікацій, 2021.

ЗМІСТ

Вступ	5
<i>Інна Більченко. Доленосність музейного поступу Михайла Сікорського (1923–2011) .....</i>	8
<i>Віта Бова. Брати Бодянські в історії Переяславського краю .....</i>	13
<i>Євген Букет. Уродженці Переяславщини Матвій Ляшенко та Іван Подоляка – учасники гайдамацького повстання 1750 року..</i>	19
<i>Вікторія Вовкодав. Роза Олексіївна Чистик – історик, пам'яткоохоронець, музейний та громадський діяч .....</i>	23
<i>Сергій Вовкодав. Дослідники середини ХІХ – початку ХХ ст. та їх внесок у вивчення археологічних пам'яток басейну р. Броварка .....</i>	28
<i>Олександр Горбовий. Постаті затопленої Переяславщини: краєзнавець та педагог Михайло Прохорович Лесик (1928–2019) ...</i>	34
<i>Микола Губочкін. Печатка Кропивнянської економії А. А. Дарагана .....</i>	43
<i>Єгор Єгоров. Переяславський скансен у кінотворах Олега Бійми та Юрія Суярка (1980–1990-ті рр.) .....</i>	47
<i>Олена Жам. Михайло Іванович Жам: основні віхи життя та професійної діяльності (до 90-річчя від дня народження) .....</i>	54
<i>Наталія Заїка. Пошанування Михайла Івановича Сікорського: Музей українського рушника .....</i>	59
<i>Анатолій Іваненко. Гетьман Іван Брюховецький та антимосковське повстання на Переяславщині 1666 року .....</i>	63
<i>Олена Колибенко, Олександр Колибенко. Три шлюби Володимира Мономаха: хронологія, персоналії, обставини.....</i>	68
<i>Юрій Коржов. Про перспективи публікації альбому творчої спадщини художниці Ганни Самутіної .....</i>	76
<i>Наталія Костенко. Ветерани музейної справи: Микола Іванович Герасько .....</i>	87

<i>Андрій Кравцов.</i> Гамалії на Переяславщині.....	91
<i>Андрій Кузьменко.</i> З історії студентських проєктів архітектора В. Г. Заболотного в м. Києві	96
<i>Катерина Нагайко.</i> Щодо переяславського періоду видатного представника Київської Громади Павла Житецького	99
<i>Тарас Нагайко.</i> Моргунов Ю. Ю. – дослідник Переяславської землі	106
<i>Ганна Наконечна.</i> Меморіалізація постаті Якова Білошицького в екстер'єрі м. Переяслава	116
<i>Світлана Пригонюк.</i> Багатогранність таланту Миколи Шкурпели	121
<i>Наталія Ревега.</i> Антропотопоніми села Комарівка (XVIII–початок XX ст.)	126
<i>Дмитро Тетеря.</i> Анатолій Павлович Савчук та археологія давнього Переяслава	133
<i>Світлана Тетеря, Наталія Костюк.</i> Михайло Кисіль – талановитий музикант Переяславщини	138
Відомості про авторів	144

Катерина Нагайко
(м. Переяслав)

ЩОДО ПЕРЕЯСЛАВСЬКОГО ПЕРІОДУ ВИДАТНОГО ПРЕДСТАВНИКА КИЇВСЬКОЇ ГРОМАДИ ПАВЛА ЖИТЕЦЬКОГО

У статті подано інформацію про видатного педагога, мовознавця, громадського діяча П. Г. Житецького (1836–1911). Зауважено на періоді його навчання в Полтавській духовній семінарії в Переяславі.

Ключові слова: *Київська Громада, П. Г. Житецький, Т. Г. Шевченко, Переяславська семінарія.*

Павло Гнатович Житецький – мовознавець, педагог, громадський діяч – народився 23 грудня 1836 р. в м. Кременчук, на Полтавщині в родині священника¹. Навчався у Полтавській духовній семінарії² (1851–1857), Київській духовній академії (1857–1860), на історико-філологічному факультеті Київського університету Св. Володимира (1860–1864). П. Г. Житецький зробив визначну наукову кар'єру, зокрема вважається одним з перших дослідників історії української мови. Також він займав активну громадську позицію – був одним із засновників Київської Громади, яка сформувалася у стінах Київського університету наприкінці 1850-их – на початку 1860-их рр.

До питання вивчення постаті П. Г. Житецького зверталися дослідники кінця ХІХ – початку ХХ ст., які, зокрема, були особисто знайомі з ученим. Це В. М. Перетц, О. О. Русов, І. М. Стешенко та ін.³, а також сучасні вітчизняні науковці: Н. О. Герасименко, В. П. Ісаченко, О. М. Казакевич, І. А. Коляда, А. І. Нікітенко,

¹ Побірченко Н. С. Педагогічна і просвітницька діяльність українських Громад у другій половині ХІХ – на початку ХХ століття: У 2 кн. Кн. 1: Київська громада. К.: Наук. світ, 2000. С. 275.

² До 1862 р. заклад розташовувався у м. Переяславі.

³ Перетц В. Павло Житецький. До ювілею 45-літньої наукової діяльності. *Записки Українського Наукового товариства в Києві*. 1908. Кн. 2. С. 10; Русов О. О. Пам'яті П. Житецького. *Світло: Український педагогічний журнал*. 1911. № 7. С. 32–35; Стешенко І. М. Українські шестидесятники. *Записки Українського Наукового Товариства в Києві*. Кн. II. Київ, 1908. С. 39–83.

В. П. Плачинда, Н. С. Побірченко, Д. В. Садовникова, І. А. Синиця, та ін⁴.

Безумовно, важливим сегментом, з огляду на становлення особистості непересічного вченого та громадського діяча, є період його навчання в Переяславі. Однак, серед виявлених нами праць відомості про цей час містяться лише в дослідженнях В. П. Плачинди. Зокрема, в науково-популярному виданні «Павло Гнатович Житецький»⁵, опублікованому в 1987 р. Втім джерелами для нього виступили документи з фондів Центрального державного історичного архіву м. Києва та Інституту рукопису НБУ імені В. І. Вернадського.

В. П. Плачинда наводить деякі документальні відомості щодо навчання П. Г. Житецького в Переяславі. Зокрема, спираючись на матеріали справи 4833 (ЦДІАК України, ф. 711 «Київська духовна академія, м. Київ», оп. 2), дослідник повідомляє про його зарахування до семінарії як «своєкоштного» студента 1 вересня 1851 р. Також зауважує, що його прізвище фіксується в списках 1-го класу першого року нижчого відділення, що налічував 93 учні, та подає наступну характеристику його здібностей: «способностей весьма хороших и прилежания усердного; поведения весьма честного; успехов очень хороших»⁶.

---

⁴ Казакевич О. М. Педагогічно-наукова та громадська діяльність П. Г. Житецького: дис. канд. іст. наук: 07.00.01 / Київський нац. ун-т імені Т. Шевченка. Київ, 2005. 221 с.; Казакевич О. М. Громадська діяльність П. Г. Житецького на початку 60-х років XIX ст. *Наукові записки Національного університету «Києво-Могилянська Академія»*: спец. випуск. Київ: КМ Академія, 2001. Т. 19. Ч. 1. С. 142–145; Казакевич О. М. Павло Житецький. Життя та діяльність. К.: Фітосоціоцентр, 2008. 204с.; Коляда І. А. «Ми склалися розумово і морально... У всіх помислах про благо народу». П. Чубинський та П. Житецький – організатори перших етнографічних експедицій (до 175-річчя з дня Павла Чубинського). *Історія в школі: Науково-методичний журнал*. 2014. № 1/2. С. 7–9; . Садовникова Д. В. Народницький дискурс міжособистісної комунікації М. Лисенка та П. Житецького. *Актуальні проблеми історії, теорії та практики художньої культури*: збірник наукових праць. Вип. 30. Київ : Міленіум, 2013. С.299–304; Побірченко Н. С. Павло Житецький – український вчений, педагог, громадський діяч. К.: Педагогічна думка, 1997. 36 с.; Синиця І. А. Павел Игнатович Житецкий и развитие гуманитарной мысли XIX века. *Питання історії мовознавчих досліджень, загального мовознавства і соціолінгвістики*. 2014. № 1. С. 15–18; Плачинда В. П. Т. Г. Шевченко і П. Г. Житецький. *Зб. праць двадцять сьомої наук. Шевченківської конф. К.*, 1989. С.200–215.

⁵ Плачинда В. П. Павло Гнатович Житецький. Київ: Наукова думка, 1987. 207 с.

⁶ Там само. С. 16.

Наведені факти супроводжуються авторськими припущеннями стосовно перебування П. Г. Житецького в семінарії. Так, на його думку, у цей час неабиякий вплив на нього міг справити викладач цього закладу А. О. Козачковський, переяславський лікар – друг Т. Г. Шевченка. На думку В. П. Плачинди, спілкування П. Г. Житецького та А. О. Козачковського не обмежувалося винятково лекціями, оскільки той був товаришем по навчанню його батька – Г. П. Житецького, який у свою чергу неодноразово приїздив до Переяслава⁷. В. П. Плачинда твердить, що саме тоді П. Г. Житецький «по-справжньому глибоко й свідомо почав пізнавати Тараса Шевченка»⁸. Цілком можливо, що саме це могло вплинути на становлення національної свідомості молодого семінарста. Його шанобливе ставлення до поета бачимо в листі до сина Гната від 10 лютого 1881 р., у якому він згадує про свою участь у перепохованні Кобзаря: «Ще був я студентом, як провозжали в Києві Шевченка – з Рождественської церкви, що коло купалень, по набережній аж до цінного мосту. Було се весною, в маї місяці. Народу як маком насіяно скрізь по горах. Річей тож було багато, гроб важкий, олов'яний. Нести тяжко, а ми несли його на плечах аж до парашода, що стояв коло мосту. Ступнів тридцять пронесемо, та й станемо, от і говориться річ. Вінків не було, бо на них моди нема в Києві, і якось більше було простоти, чим тут, бо й сам Шевченко був простий чоловік, тим-то коло гробу його більше було всякої голоти»⁹.

М. С. Грушевський щодо ставлення П. Г. Житецького до постаті Т. Г. Шевченка зауважував: «дослідник і історик українського слова зістався на весь свій довгий вік ентузіастичним приклонником і жерцем його, проповідником і тонким цінителем його краси, віщуном його будучої слави, повним віри в те, що потенціальна сила народного духу, втілена в його слові, не може завмерти, а раніш чи пізніш мусить себе проявити активно»¹⁰.

⁷ Плачинда В. П. Павло Гнатович Житецький. ... С. 22.

⁸ Там само. С. 21.

⁹ Плачинда В. П. Т. Г. Шевченко і П. Г. Житецький. *Зб. праць двадцять сьомої наук. Шевченківської конф. К.*, 1989. С. 204.

¹⁰ Грушевський М. Пам'яті Павла Житецького. Грушевський М. С. Твори: У 50 т. / Редкол.: П. Сохань, Я. Дашкевич, І. Гирич та ін.; Голов. ред. П. Сохань. Львів: Світ, 2002. Т. 2: Серія «Суспільно-політичні твори (1907–1914)». 2005. С. 442–443.

8 лютого 1855 р., помер батько П. Г. Житецького – Г. П. Житецький. За твердженням В. П. Плачинди, це «відсторонило його від справ громадських». Дослідник наводить уривок з листа батькового колеги, священника Михайла Діаміловича від 26 лютого 1855 р., де той звертається до П. Г. Житецького з проханням бути «благонадійним», аби перейти на навчання за казенний кошт¹¹. Зазначимо, що саме тоді в Київській губернії розгорнулося повстання – Київська козаччина, масовий антикріпосний рух селян¹².

Тоді ж разом із П. Г. Житецьким у Переяславі навчався й П. В. Завадський – у подальшому учасник антиурядового руху 1860-их рр. Саме в 1855 р. П. В. Завадського було виключено із семінарії¹³. Говорячи про цей період його навчання, дослідник Б. П. Козьмін зауважував: «Большое влияние на Завадского оказала также поэзия Шевченко, стихотворения которого он «с жаром читал и переписывал». Под влиянием их у Завадского явилась мысль, что народ Украины «терпит много горя от русских вообще». Ходившие в то время рассказы об аресте Шевченко и об его личности, «как друга народа», зародили в Завадском желание идти по его стопам. «В правительстве, – говорил Завадский, – я видел врага Малороссии»»¹⁴.

Про характер життя семінарії в Переяславі відомо зі слів самого П. Г. Житецького, про що зауважував член Київської Громади, історик М. Василенко: «Вчилися там тільки діти духовенства; коли в семінарії вчивсь Житецький, світських там не було нікого. Сільський піп в Лівобережній Україні в першій половині XIX в. був чоловік бідний. Ще бідніші од попів були дяки і пономарі. По своєму походженню, лівобережне духовенство було з плебеїв. В душі вони були демократи, близько стояли до народу, водили з ним знайомство, балакали з ним тільки його мовою. До вступу в школу діти духовенства росли серед сільських дітей і ніякою мовою, окрім української не говорили. Не дивно, що в училищі і семінарії

¹¹ Плачинда В. П. Павло Гнатович Житецький. ... С. 24.

¹² Лях С. Р. Київська козаччина 1855 [Електронний ресурс] // Енциклопедія історії України. Т. 4. Ка-Ком / Редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. НАН України. Інститут історії України. К.: В-во «Наукова думка», 2007. 528 с.: іл. Режим доступу: http://www.history.org.ua/?termin=Kyivska_kozachchyna_1855 (дата звернення: 30.12.2021).

¹³ Плачинда В. П. Павло Гнатович Житецький. ... С. 24.

¹⁴ Козьмін Б.П. Харьковские заговорщики 1856–1858 годов. Издательство «Пролетарий», 1930. С. 37.

серед бурсаків лунала більш українська мова. Російської мови училися більше з книжок, а коли хто починав говорити російською мовою, то виходило щось наполовину українське. При навчанні теж панувало якесь русько-українське наріччє. Цьому сприяло те, що тоді ще не було обрусительної політики, як тепер, і учителі не перетасовувались, як тепер це робить синод, коли призначає на посади українців у Великоросію, а великоросіян в Україну. Тоді, коли вчився Житецький, учителів призначали правління академій і, скінчивши переяславську семінарію, найчастіше вертались туди ж і вчителями. Дякуючи цьому, семінарія довго не губила свого національного кольориту. Семінарист зберегав інтерес до народної української мови як до своєї рідної, охоче балакав нею, співав рідних українських пісень і коли верстався скінчивши семінарію в своє рідне село попом, то з народом балакав не инакше як на рідній українській мові»¹⁵.

Навчання П. Г. Житецького завершилося у 1857 р. Будучи вже активним членом Київської Громади, у 1861 р. він став одним із вчителів новоствореної недільної школи – т. зв. «слов'янофільської», що функціонувала на Печерському¹⁶. Упродовж 1864–1868 рр. він працював учителем російської мови в Кам'янець-Подільській чоловічій гімназії, у 1868–1869 – в Києво-Подільській прогімназії, у 1869–1876 – в 2-й Київській чоловічій гімназії, з 1874 по 1893 р., з перервою, у Колегії Павла Галагана.

Представник молодого покоління громадівців М. В. Стороженко у своїх спогадах зазначав: «Про Житецького учні казали мені, що він такий страшний, що мало не живих їх жере, то я й тремтів перед ним, як він уперше прийшов до нашого класу, бо восени я здав іспит якомусь другому вчителю. Коли – увійшов здоровенний молодий чоловік з округлим обличчям, довгим та непокірним спереду волоссям світлого кольору, сизими очима, широким носом, голений та з довгими вусами, у широких парусинових штанах та сірому піджаку. А учив він нас тоді за програмою російського синтаксису та починав слов'янську мову проходити. Голос у нього був густий та різкий. <...> Був він типовий територіальний українець, що бажав

¹⁵ Василенко М. О. М. Бодяньський і його поетична творчість. *Україна: науковий двохмісячник українознавства*. 1914. Кн. 4. С. 30.

¹⁶ Житецький І. Київська громада за 60-тих років. *Україна: науковий двохмісячник українознавства*. 1928. Кн. 1. С. 95.

своїм землякам щастя та культурного розвитку нарівні з іншими націями»¹⁷.

Зв'язок П. Г. Житецького з Переяславом посвідчує й те, що, як дослідник української мови, він високо оцінював науковий потенціал духовної пам'ятки – Пересопницького Євангеліє, яке в 1701 р. було подаровано переяславському кафедральному Свято-Вознесенському собору гетьманом Іваном Мазепою. Пізніше, до 1862 р., воно зберігалось в бібліотеці духовної семінарії. У 1874 р. під час роботи III Археологічного з'їзду в Києві П. Г. Житецький виступив з доповіддю «О пересопницкой рукописи», зауваживши, що «изучение Пересопницкой рукописи не только съ фонетической стороны, но и со стороны лексической, а также синтаксической, могли бы привести къ результатамъ чрезвычайно важнымъ. Предъ нами бы открылась такая страница въ умственной жизни этого края, которая могла бы осветить глухіе века XV, XVI, а вместе съ темъ могла бы восполнить недостающія страницы, вырванныя позднейшими переворотами, совершившимися на южнорусской земли»¹⁸. Цю пам'ятку раніше, у 1845 р., за шість років до початку навчання П. Г. Житецького в Переяславі, побачив Т. Г. Шевченко. Про неї він написав у [Археологічних нотатках]: «Второе Евангелие, также на пергамене, изящнее и роскошнее первого, писано малороссийским наречием 1556 года, с надписью на краях первых листов: Сіе Евангеліє прислано и дано отъ Ясневельможного Его милости пана, пана Іоана Мазепы, войскъ его царского пресвѣтлаго величества запорозкихъ, обоихъ сторонъ Днипра Гетмана, и славного чина Святого Апостола Андрея кавалера до престола Переясловского епископского, который отъ его жъ милости созданы отъновлень, и драгоценными утварьми украшень при преосвященномъ епископи Захаріи Корниловичи року 1701 апреля 17 день»¹⁹.

Розширити уявлення про переяславський період життя майбутнього педагога, філолога, мовознавця, громадського діяча

¹⁷ Стороженко М. З мого життя / Упор. і вст. ст. В. Ульяновського. К.: Либідь, 2005. 432 с.; іл. («Пам'ятки історичної думки України»). С. 127, 167.

¹⁸ Житецький П. О пересопницкой рукописи. *Труды Третьего археологического съезда в России, бывшего в Киеве в серпні 1874 року*. Том II. З рисунками в тексті і з окремим атласом, що включає в себе 25 таблиць. К: В типографіи імператорського університета св. Володимира, 1878 рік. С. 230.

¹⁹ Тарас Шевченко. Зібрання творів: У 6 т. К., 2003. Т. 5. С. 215.

П. Г. Житецького можливо через введення до наукового обігу відомостей з неопублікованих джерел, зокрема епістолярію датованого 1851–1855 рр., що зберігається у фонді I відділу рукопису ІР НБУ НАНУ імені В. І. Вернадського. Зокрема, це листи від членів родини: Г. П. Житецького, І. М. Житецької, С. Г. Житецької та інших осіб.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ

Більченко Інна Валеріївна – старший науковий співробітник науково-дослідного відділу «Меморіальний музей Г. С. Сковороди» НІЕЗ «Переяслав».

Бова Віта Володимирівна – кандидат філософських наук, доцент, провідний науковий співробітник науково-дослідного філіалу «Музей народної архітектури та побуту Середньої Наддніпрянщини» НІЕЗ «Переяслав».

Букет Євген Васильович – головний редактор газети «Культура і життя», член правління Національної спілки краєзнавців України, член Національної Спілки журналістів України, почесний краєзнавець України.

Вовкодав Вікторія Олександрівна – молодший науковий співробітник науково-методичного відділу охорони культурної спадщини НІЕЗ «Переяслав».

Вовкодав Сергій Михайлович – старший науковий співробітник Музею космосу науково-дослідного філіалу «Музей народної архітектури та побуту Середньої Наддніпрянщини» НІЕЗ «Переяслав».

Горбовий Олександр Анатолійович – кандидат історичних наук, старший науковий співробітник Музею історії лісового господарства Середньої Наддніпрянщини науково-дослідного філіалу «Музей народної архітектури та побуту Середньої Наддніпрянщини» НІЕЗ «Переяслав».

Губочкін Микола Петрович – кандидат історичних наук, провідний науковий співробітник науково-методичного відділу охорони культурної спадщини НІЕЗ «Переяслав».

Єгоров Єгор Григорович – молодший науковий співробітник науково-дослідного відділу історичного краєзнавства НІЕЗ «Переяслав».

Жам Олена Михайлівна – кандидат історичних наук, провідний науковий співробітник Музею хліба науково-дослідного філіалу «Музей народної архітектури та побуту Середньої Наддніпрянщини» НІЕЗ «Переяслав».

Заїка Наталія Любомирівна – старший науковий співробітник Музею українського рушника науково-дослідного філіалу «Музей народної архітектури та побуту Середньої Наддніпрянщини» НІЕЗ «Переяслав».

Іваненко Анатолій Олександрович – кандидат історичних наук, доцент, старший науковий співробітник, завідувач науково-методичного відділу охорони культурної спадщини НІЕЗ «Переяслав».

Колибенко Олександр Володимирович – кандидат історичних наук, професор, заступник генерального директора з науково-методичної роботи НІЕЗ «Переяслав».

Колибенко Олена Володимирівна – кандидат історичних наук, доцент кафедри історії і культури України та спеціальних історичних дисциплін Університету Григорія Сковороди в Переяславі.

Коржов Юрій Борисович – краєзнавець, генеалог, дослідник Переяславщини, голова ГО «Ташань».

Костенко Наталія Вікторівна – старший науковий співробітник науково-дослідного відділу археології НІЕЗ «Переяслав».

Костюк Наталія Василівна – молодший науковий співробітник науково-дослідного сектору «Музей кобзарства» НІЕЗ «Переяслав».

Кравцов Андрій Миколайович – аспірант Інституту української археографії та джерелознавства імені М. С. Грушевського НАН України.

Кузьменко Андрій Володимирович – кандидат історичних наук, старший науковий співробітник, завідувач науково-дослідного відділу «Меморіальний музей академіка В. Г. Заболотного».

Нагайко Катерина Миколаївна – кандидат історичних наук, старший науковий співробітник науково-дослідного відділу «Музей «Заповіту» Т. Г. Шевченка» НІЕЗ «Переяслав».

Нагайко Тарас Юрійович – кандидат історичних наук, завідувач науково-дослідного відділу історичного краєзнавства НІЕЗ «Переяслав».

Наконечна Ганна Миколаївна – старший науковий співробітник науково-дослідного відділу історичного краєзнавства НІЕЗ «Переяслав».

Пригонюк Світлана Петрівна – молодший науковий співробітник науково-дослідного відділу «Музей «Заповіту» Т. Г. Шевченка» НІЕЗ «Переяслав».

Ревега Наталія Миколаївна – старший науковий співробітник науково-дослідного відділу історичного краєзнавства НІЕЗ «Переяслав».

Тетеря Дмитро Адольфович – завідувач науково-дослідного відділу археології НІЕЗ «Переяслав».

Тетеря Світлана Анатоліївна – завідувач науково-дослідного сектору «Музей кобзарства» НІЕЗ «Переяслав».

Наукове видання

ЛЮДИНА В ІСТОРІЇ КРАЮ: ПЕРЕЯСЛАВЩИНА

Матеріали круглого столу

«КРАЄЗНАВСТВО ПЕРЕЯСЛАВЩИНИ:
ДОСЛІДЖЕННЯ, ПРОБЛЕМИ, ПОСТАТІ»

(13 жовтня 2021 р., м. Переяслав)

Упорядники: Тарас Нагайко, Олександр Горбовий

Літературна корекція та комп'ютерна верстка:

Катерина Нагайко

Дизайн обкладинки: Сергій Вовкодав

Редакційна колегія може не поділяти фахову думку авторів публікацій та залишає за собою право редагувати та скорочувати надані тексти. Передрук та відтворення опублікованих матеріалів будь-яким способом дозволяється лише при посиланні на це видання. Відповідальність за достовірність поданої інформації несуть автори матеріалів.

Адреса редакції:

08400, Київська область, м. Переяслав, вул. Шевченка, 8
Тел. +38(04567)5-41-03; niez.pereyaslav@gmail.com

Підписано до друку 24.12.2021 р. Формат 60×84 1/16.
Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman. Ум. друк. арк. 7,5.
Замовлення № . Наклад: 100 прим.
Віддруковано ТОВ «Друкарня «Рута» м. Кам'янець-Подільський,
вул. Руслана Коношенка, 1
Тел. (03849) 4-22-50; drukruta@ukr.net.
Свідоцтво ДК № 4060 від 29.04.2011 р.